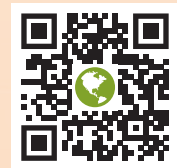

www.learn-ip.eu

LEARN IP

**Обука за права од интелектуална
сопственост и географска ознака во секторот
културно наследство и културен туризам**

LEARN IP – можности при користење права од интелектуална сопственост

Дали сте активни во секторот на културно наследство или културен туризам? Тогаш сигурно сте се соочиле со темата за користење права од интелектуална сопственост. Вие, како и многу засегнати страни од областа на културата, веројатно сте загрижени како да се справите со тоа затоа што е премногу комплицирано, тешко може да се добие соодветен совет, премногу е скапо, премногу е сложено итн. Штета, **бидејќи управувањето со правата од интелектуална сопственост (ПИС) не само што е важно за заштита на Вашата интелектуална сопственост, туку може да Ви обезбеди и таканаречена „слобода во работењето“ (freedom to operate), па дури и дополнителен приход.**

ПИС, како што се трговските марки, дизајни, авторски права или географски ознаки, им овозможуваат на европските професионалци од креативната индустрија, како и бизнисите кои дејствуваат во секторот на културното наследство и културниот туризам, да спречат неовластено искористување на нивните креации и компензација за нивната инвестиција. **ПИС исто така им нудат гаранции на корисниците, купувачите и посетителите за вистинското потекло на производите и услугите.**

Досега, ПИС ретко се вклучени во официјалните образовни програми поврзани со културно наследство и туризам. За многу наставници, обучувачи и ученици ова е сложена тема. Во професионалниот свет чест проблем претставуваат и финансиите бидејќи правниот совет поврзан со ПИС може да биде скап и помалите организации тешко можат да си го дозволат.

Ова е жално, затоа што **ПИС не само што ја штитат интелектуалната сопственост, туку можат да се искористат и за развој на нови деловни можности** за поврзаните чинители.

Би сакала да видам многу актери од секторот културно наследство и културен туризам кои ги користат можностите и предностите што ги нудат правата од интелектуална сопственост. Може многу да се научи во ова поле, но од друга страна мора да се има желба и професионална посветеност за да се добие ова знаење. LEARN-IP е можноста што досега им недостасуваше на многумина.

Карин Дрда-Кухн (Karin Drda-Kühn)
Здружение Culture & Work / LEARN-IP координатор

LEARN IP – патот кон валоризација на ПИС

Според спроведената студија на Европската канцеларија за патенти ЕПО (ЕРО) и Канцеларијата за хармонизација на внатрешниот пазар ОХИМ (ОНИМ)¹, индустриите кои се поврзуваат со користење на права од интелектуална сопственост генерираат скоро 30% од вкупната вработеност и скоро 45% од економската активност во ЕУ. Од нив 22% се индустрии кои се поврзуваат со користење трговска марка, 14% дизајн, 11% патент, 5,5% авторски права и останатиот мал дел во полето на користење географска индикација. Поврзано со тоа, во европскиот извештај „Пристап до финансии“² се вели: „Овие бројки се дел од растечката база на докази којашто покажува дека економското производство претрпува темелна трансформација. Со оглед на тоа што во индустриската економија најмногу инвестиции имаше во материјални средства кои беа главни двигатели на растот, во креативната економија денес, нематеријалните средства се главните инвестиции, извори на вредност и двигатели на растот“.

Овие податоци покажуваат **колку е важно културните практичари да се посветат на темата за ПИС. LEARN-IP е патот кој ќе ве однесе до таму.**

Во моментов информациите за ПИС се дел од различни правни рамки, што им отежнува на чинителите од секторот за културно наследство и туризам да го добијат вистинскиот пристап - едноставно затоа што не се запознаени со правната терминологија и процедурите кои треба да се следат. Дополнително, не се сите информации достапни на интернет, а процената и толкувањето на регулативите се тешки дури и за експертите.

¹ „IPR-Intensive Industries and Economic Performance in the European Union – Industry-Level Analysis Report“, септември 2019 година, трето издание. Заеднички проект помеѓу Европската канцеларија за патенти и Европската канцеларија за интелектуална сопственост.

² „Good Practice Report – Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate for the Cultural and Creative Sectors (CCS)“, страница 8, Европска Унија 2016 година.

Буковина е уникатно место во Романија, каде што традициите, архитектурата, уметноста и занаетството се добро сочувани и одржани во живот.

Оригиналноста и автентичноста се клучни елементи и тие играат важна улога во остварвање на одржлив развој на туризмот во регионот.

Проектот LEARN-IP ќе донесе нови информации и решенија за нашите чинители од културниот и туристичкиот сектор, така што тие ќе можат да ги валоризираат и да ги заштитат своите идеи, производи и деловни активности.

Лакрациоара Белиц (Lacramioara Beilic)
Здружение Bucovina Tourism

Проектот LEARN-IP опфаќа важни теми за управувањето со ИС, заштита на ИС дури и кон валоризација на ИС за засегнатите страни од секторот културно наследство и културен туризам. INI-Novation веќе многу години ја поддржува интеграцијата на актерите од секторот на културата и туризмот во корист на регионалниот социо-економски развој. Затоа многу сме горди што сме дел од конзорциумот.

LEARN-IP ќе создаде значително влијание на европско ниво.

Ангела Иванова (Angela Ivanova)/ Волфганг Книејски (Wolfgang Kniejski)
INI-Novation Bulgaria OOD

Проектот LEARN-IP ќе донесе нови и значајни знаења на чинителите од секторот културно наследство и туризам на европско ниво. Ние веруваме дека ќе ги мотивираме да користат инструменти во делот на ПИС за заштита и вреднување на културното наследство, како и промоција на туризмот. МРФП досега активно го поддржуваше економскиот развој на различни чинители, вклучително и во областа на туризмот и културното наследство. Овој проект претставува чекор напред во нашите напори за поддршка на социјалниот и економскиот развој, градењето капацитети и промоција на претприемништвото.

Димитар Смилјановски

Македонска развојна фондација за претпријатија

LEARN-IP – Европска програма за обука за права на сопственост

На европските носители на права им е потребен **пристап до ефективни начини за заштита на нивните вредности на меѓународно ниво заради раст и конкурентност**, за да се избегне губењето на економскиот и социјалниот потенцијал на ПИС. Потребни им се **вештини за да ги идентификуваат, заштитат, применат и валоризираат**. Кога нивните идеи, брендови и производи се фалсификуваат од други страни, тогаш нивната стручност и работните места се ставени под ризик.

Тука настапува LEARN-IP: Програма за онлајн обука која ќе се развие во периодот 2020-2022 година за да ги **поддржи управителите во полето на културното наследство и актерите од културниот туризам со ефективна употреба на дигитални технологии за проверка на нивната усогласеност со прописите за ПИС**. Обуката ќе ја подигне свеста за регулативите за ПИС и нивната примена во делот на производите и услугите кои ги нудат.

Обуката ќе биде во форма на онлајн „тура со водич“ низ регулативата за **ПИС** и со осврт, што може да се направи за **законски да се заштити Вашата сопственост, експертиза и знаење**. Таа ќе обезбеди транспарентност во поле што за многу претставници од секторот културно наследство и културен туризам сè уште е непозната тема. Обуката ќе покаже и кога се препорачува стручна помош.

Ќе се развијат три вида на материјали за учење:

- LEARN-IP Модуларна програма за обука
- LEARN-IP Платформа за е-учење
- LEARN-IP Упатства / Прирачник за обука

Примарната **целна група** ја сочинуваат **професионалци од културен, верски и креативен туризам, културни работници и менаџери од културно/ религиозно наследство**. Секундарната целна група се даватели на обуки кои ќе ја понудат обуката во иднина.

LEARN-IP е во согласност со Упатството на Директивата за спроведување на ПИС на Европската комисија, кое јасно ја идентификува важноста на ПИС како европска тема: „Во свет каде компаниите од ЕУ сè повеќе се натпреваруваат во иновации, креативност и квалитет, интелектуалната сопственост („ИС“) е моќна алатка за зголемување на конкурентноста на сите компании“.³ (2017).

³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26582>

Свеста на актерите од културното наследство и културниот туризам за можностите за користење на ПИС ќе овозможи сродните фирми да обезбедат соодветен совет за клиентите да користат ПИС за нивните специфични потреби. LEARN-IP ќе изгради важен мост од овие културни сектори до ИС и ќе овозможи нивно уникатно користење во културните полиња што е уште порелевантно во глобалниот свет.

Томас Бурвеницх (Thomas Bürvenich) /
Адвокати за патенти Tergau & Walkenhorst – Адвокат

LEARN-IP: Европска експертиза за културно наследство и културен туризам

LEARN-IP го спроведуваат седум европски партнери со експертиза во стручна обука, права на интелектуална сопственост, културно и религиозно наследство, културен и духовен туризам и дигитални технологии.

- **Kultur und Arbeit e.V. – Association Culture & Work, Германија (координатор)**
www.kultur-und-arbeit.de, contact learn-ip@kultur-und-arbeit.de
- **Bucovina Tourism Association, Романија**
www.bucovinaturism.ro
- **INI-Novation Bulgaria OOD, Бугарија**
www.ini-novation.com
- **Македонска развојна фондација за претпријатија, Северна Македонија**
www.mrfp.org.mk/mk/
- **Грчка православна црква**
www.ecclesia.gr
- **Sociedad Regional Educación, Cultura y Deporte S.L, Шпанија**
<https://srecd.es/>
- **Tergau & Walkenhorst Patentanwälte | Rechtsanwälte, Германија**
<https://tergau-walkenhorst.com/>

Знаењето за ПИС е доста значајно за Грчката православна црква, која е еден од главните актери во областа на културното и религиозното наследство во земјата. LEARN-IP носи огромна корист за работата на менаџерите на културно и верско наследство на нашата организација. Ние со нетрпение очекуваме да создадеме вредни резултати од иницијативата LEARN-IP достапни за членовите на нашата заедница, за да се исполнат предизвиците и потребите на нашите целни групи и да дејствуваме како рамноправни членови на европското културно и религиозно наследство.

Панагиотис Погкас (Panagiotis Pogkas)
Грчка православна црква

Во планинска рурална област, како што е регионот Лиебана, Пикос де Еуропа во Кантабрија, која изобилува со многу културни вредности поврзани со силни традиции, културно, природно и религиозно наследство што го претставува идентитетот на заедницата, добивањето можност за учење за ПИС ќе има големо влијание. Учењето заедно со колеги од Европа за можностите, предностите и правата е од витално значење за развојот и растот на нашата заедница. Ние би сакале да го видиме исходот на LEARN-IP како нацрт за примена во други слични заедници низ цела Европа. Ова не е само за Пикос де Еуропа, туку станува збор за Доломитите, Алпите, Пиринеите, Балканот, грчките планини...

Пилар Г. Бахамонде (Pilar G. Bahamonde)
Директор на Centro de Estudios Lebaniegos – SRECD

Маркетингот на занаетчиските производи исто така е начин заедниците да го зајакнат нивниот културен идентитет и придонес кон културната разновидност. ИС може да помогне во разликувањето на занаетчиските производи и ракотворбите, да го потврди нивното потекло или да се бори против постоењето лажни производи кои се продаваат како „автентични“.

ИС може да им овозможи на заедниците да ги комерцијализираат своите креации засновани на традиција, доколку сакаат да го сторат тоа и да ги исклучат конкурентите кои се провлекуваат преку нив како автентични производители. Така, заедниците можат да ја користат својата ИС за да извршат контрола врз начинот на користење на нивното традиционално културно изразување и да се одбранат од неговото нечувствително и понижувачко искористување.

WIPO.2020. Intellectual Property and Genetic Resources, Traditional Knowledge and Traditional Cultural Expressions, стр. 26

Website

Facebook

Twitter

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project number 2020-1-DE02-KA202-007523